

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОТИ ИҚТИСОДИЁТИДА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА САНОАТИ ЎРНИ

Хидиров Хушид Жамшид ўғли
Қашқадарё вилояти ҳокимлиги
етакчи мутахассиси

Аннотация: Ушбу мақола Қашқадарё вилояти иқтисодий кўрсаткичида электротехника саноати фаолиятининг ўрни ва амалга оширилаётган устувор вазифалари тўғрисида бўлиб, вилоятда электротехника саноатининг ривожланиш босқичлари, экспорт кўрсаткичлари, импортнинг қисқариши, аҳоли бандлигини таъминлашдаги ўрни, ички бозорга таннархнинг таъсири, соҳа ривожини, иқтисодий ва илмий тавсиялар ўрганилади.

Калит сўзлар: электротехника саноати, СМТ линиялари, “термопласт автомат линияси”, “Сан Ҳайтеч” корхонаси, қуёш панеллари, трансформатор.

Бугунги кунда вилоятда **электротехника саноати** йўналишида **24** та корхона фаолият кўрсатиб келмоқда ва улар томонидан **савдо терминаллари, телевизорлар, компьютерлар, трансформатор, электр иситиш қозонлари, саноат жараёнларида суюқлик ва газ ўлчаш ускуналари** ишлаб чиқарилмоқда.

Жумладан:

- “**Алп техно сервис**” **МЧЖ** томонидан йилига 60 минг дона 32, 43, 55, 65 дюмли замонавий телевизорлар ишлаб чиқарилмоқда;

- “**Metrolog**” **МЧЖ** томонидан саноат жараёнларида суюқлик ва газ ўлчаш ускунаси ишлаб чиқариш лойиҳаси (йиллик қуввати 500 дона) амалга ошган;

- “**Prommax**” **МЧЖ** томонидан (йиллик қуввати 2000 дона) савдо терминаллари ишлаб чиқарилган.

2023 йил январь-ноябрь ойларида **электротехника саноати** корхоналари томонидан **90** млрд сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Декабрь ойида яна **20** млрд сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, йил якуни билан жами ишлаб чиқариш ҳажми **110** млрд сўмга етказилган.

Ишлаб чиқарилган маҳсулотлардан Озарбайжон, Қозоғистон, Россия давлатларига **5** млн долларлик **экспорт** (**32-43 дюмлик телевизорлар**) амалга оширилди. Бу кўрсаткич йил якунига қадар **6** млн долларга етказилган.

Вилоятда электротехника саноати йўналишида **2023** йилда қиймати

70 млн доллар бўлган **12 та** янги инвестиция лойиҳалари амалга оширилиб, натижада **342 та** янги иш ўринлари яратилган.

Хусусан, Қарши шаҳридаги “**ALP Texno Servis**” МЧЖни йиллик телевизор ишлаб чиқариш қуввати **60 минг донадан 120 минг донага** етказилган.

Хитойдан замонавий СМТ линиялари олиб келиниб, телевизорларни ишлаб чиқаришда импорт қилинаётган **платаларни** корхонанинг ўзида ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Телевизор платалари **25 доллардан** импорт қилинганини ҳисобга олсак, йилига **3 млн. долларлик** импорт ўрнини босувчи маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Шунингдек, ушбу корхона томонидан телевизорлар учун ташқи қобик ишлаб чиқариш учун “**термопласт автомат линияси**” олиб келиб ўрнатилган.

Ҳозирда ушбу корхонада телевизорларни ишлаб чиқаришда маҳаллийлаштириш даражасини **48 фоизга** етказилган.

Миришкор туманида Россиянинг Перм ўлкаси билан ташкил этилган “Мир элтеcnica” қўшма корхона томонидан йилига **1 000 дона** трансформатор ишлаб чиқариш лойиҳаси биринчи босқичи **2023 йил 22 декабрда** ишга туширилган.

Бунинг натижасида вилоятда яшовчи аҳоли хонадонлари ва тадбиркорлик субъектлари замонавий турдаги ишлаб чиқарилган **трансформаторлар** билан таъминланади.

2024-2026 йилларда электротехника йўналишида қиймати **101 млн долларлик 18 та** лойиҳаларни шакллантириб олинган.

Шундан **2024 йилда** қиймати **27,4 млн долларлик 8 та** лойиҳа.

Хусусан, Қарши шаҳридаги ЭИЗда “**Сан Ҳайтеч**” корхонаси томонидан **150 мВт** қуёш панеллари ишлаб чиқариш лойиҳаси **2024 йил** биринчи чорагида ишга туширилади.

“**Солар натуре**” корхонаси томонидан **100 мВт** қуёш панеллари ишлаб чиқариш лойиҳаси **2024 йилнинг 2- чорагида** ишга туширилади.

“**Наммоторос Қарши**” корхонаси томонидан қиймати **10 млрд сўмлик, йилига 400 дона** сув насослари ишлаб чиқарувчи корхона **2024 йилнинг 2- чорагида** ишга туширилади.

Натижада, ЭИЗда амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари ҳисобига йилига:

- **550 мВт** энергия ишлаб чиқарувчи қуёш панеллари;
- **15 минг дона** қуёш сув иситгичлари;
- **1 000 дона** қуёш панеллари учун инвенторлар;
- **250 минг дона** қуёш панеллари учун металлоконструкциялар;
- **10 минг дона** сув насос ва двигателлар ишлаб чиқариш қуввати

яратилади.

Миришкор туманида “Мир элтехника” қўшма корхонаси томонидан ишлаб чиқарилаётган **трансфарматорнинг жами 110 та “эҳтиёт қисм”** лардан **2024 йилнинг ўзида 90 фоизи** маҳаллийлаштиришга эришилади.

Миришкор туманидаги **“Элёр тех” МЧЖ** ва Россиянинг Перм ўлкасидаги **“Элка кабель”** корхонаси ўртасида эришилган келишувга асосан **2024 йилнинг август ойида ҳар ҳил турдаги кабель маҳсулотларини** ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Кўкдала туманида “Алп техносервис” корхонаси томонидан янги турдаги маҳсулот **чангюткич, Қарши шаҳрида эса кондиционер ва ярим автомат кир ювиш машиналари** ҳам ишлаб чиқарилади.

Ушбу лойиҳа учун **Хитой** давлатидан **3 млн долларлик** инвестициялар ўзлаштирилмоқда.

Китоблик тадбиркор Алишер Солиев томонидан **Қарши шаҳрида “Qubit and СТ” МЧЖ компьютер (материнская плата) ва робототехника жамланмалари** ишлаб чиқариш лойиҳаси (*қиймати 8 млн доллар, 47 та ши ўрни*) амалга оширилади.

Ушбу лойиҳа доирасида йилига **500 мингта** материнская плата ва **1 млн дона** робототехника жамланмалари ишлаб чиқарилади.

Хусусан, ушбу компьютер платаларини четдан 160,0 млн долларга келтирилаётганлигини инобатга олсак, йилига 80,0 млн доллар импорт қисқаради ва маҳсулотлар таннархи 21,0 млн долларга арзонлашади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “2019-2022 йилларда электротехника саноатини жадал ривожлантириш дастурини тасдиқлаш тўғрисида”ги 899-сон қарори 30.10.2019 й.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Электротехника саноатини янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратиш ва тармоқнинг инвестициявий ҳамда экспорт салоҳиятини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4348-сонли қарори, 30.05.2019 й.
3. Қашқадарё вилояти ҳокимлиги расмий веб-сайти, www.qashqadaryo.uz.